

PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE U BOSNI I HERCEGOVINI

Prof. dr Božidarka Arsenović, email: bokijevmeil@gmail.com

Internacionalni Univerzitet Travnik; Ekološki fakultet Travnik; Bosna i Hercegovina
„Orao“ a.d. za proizvodnju i remont, Bijeljina; Republika Srpska; Bosna i Hercegovina

Sažetak: Bosna i Hercegovina je postala potencijalna država kandidat za pridruživanje EU nakon sastanka Evropskog vijeća u Thessaloniki u junu 2003. EU i BiH su 16. juna 2008. godine potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SAA), koji je stupio na snagu nakon dovršenja procesa ratifikacije. Sporazumom se stvara okvir za saradnju između EU i BiH, te je on ključan za reformu politike, ekonomije, trgovine i ljudskih prava u zemlji. Kroz SAA osmislić se politike i druge mjere kojima će se dovesti do održivog ekonomskog i socijalnog razvoja BiH. Politike bi trebalo da osiguraju da se i pitanja životne sredine, od samog početka u potpunosti uključe i povežu sa zahtjevima skladnog društvenog razvoja. Opšte je poznato da je napredak na području životne sredine idalje ograničen. Ima izvjesnog napretka u pogledu horizontalnog zakonodavstva: malo napretka je postignuto u vezi sa kvalitetom vazduha, u oblasti upravljanja otpadom i oblasti kvaliteta voda, postignut je mali napredak, nije bilo napretka u oblasti zaštite prirode niti promjena u oblasti kontrole industrijskog zagađenja, upravljanja rizikom, hemikalija i buke. Zabilježen je određeni napredak u oblasti genetski modifikovanih organizama (GMO). Tijela koja se bave pitanjima životne sredine nemaju kapacitete za primjenu i provođenje zakonodavstva na entitetskom, kantonalnom i lokalnom nivou.

Ključne riječi: institucionalni okvir, zaštita životne, monitoring

LEGAL AND INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Abstrakt: Bosnia and Herzegovina has been recognized by the EU as a potential candidate country for accession since the European Council meeting in Thessaloniki in June 2003. The EU and BIH signed the Stabilization and Association Agreement (SAA) on 16 June 2008 that entered into force after it has been ratified. The Agreement provides a framework for cooperation between the EU and BIH, and it is crucial for reform of politics, economy, trade and human rights. The aim of SAA is to create policies and other actions to achieve sustainable economic and social development of BIH. The policies should ensure that environmental issues are fully included and related to the requirements of harmonious social development from the mere beginning. It's a common knowledge that the environmental improvement is still limited. Some progress is visible on horizontal legislation, small improvements in air quality, waste management and water quality have been made, while in the area of environmental protection, air pollution control, and risk management, chemical safety and noise management there has not been any progress or improvement. Certain improvements have been noticed in the area of genetically modified organisms (GMO). Bodies dealing with environmental issues have no capacities for implementation and enforcement of legislation at the level of entity, canton and local government.

Keywords: institutional framework, environment, environmental protection

UVOD

Izveštaj o napretku Bosne i Hercegovine od strane Evropskog parlamenta iz 2009. godine obuhvata životnu sredinu kao dio sektorskih politika unutar dijela s evropskim standardima. Shodno zaključku, pripreme koje BiH vrši na planu životne sredine i dalje su u početnoj fazi. Između ostalog se navodi da BiH treba da osnaži institucije za zaštitu životne sredine, pogotovo one na državnom nivou. Također je potrebno da podigne svijest o životnoj sredini u drugim sektorima, pojača svoje napore u pogledu obaveza koje proizlaze iz međunarodnih

konvencija. Niti u narednom *Izveštaju o napretku BiH u 2010.* godine, prema poglavlju koje se odnosi na životnu sredinu, nije nimalo ohrabrujuće. Između ostalog, navodi se da napredak na području životne sredine i dalje je ograničen. Ima izvjesnog napretka u pogledu horizontalnog zakonodavstva: malo napretka je postignuto u vezi sa kvalitetom vazduha, u oblasti upravljanja otpadom i u oblasti kvaliteta voda postignut je mali napredak, nije bilo napretka u oblasti zaštite prirode, nije bilo promjena u oblasti kontrole industrijskog zagađenja, upravljanja rizikom, hemikalija i buke. Zabilježen je određeni napredak u oblasti genetski modifikovanih organizama (GMO). Administrativni kapaciteti BiH u sektoru životne sredine i dalje su slabi [1]. Zakon o životnoj sredini na nivou države predviđa usklađenu zaštitu životne sredine, a odgovarajući pravni i institucionalni okviri nisu usvojeni. Tijela koja se bave pitanjima životne sredine nemaju kapacitete za primjenu i provođenje zakonodavstva na entitetskom, kantonalnom i lokalnom nivou. Sveukupno gledano, pripreme u oblasti zaštite životne sredine ostaju u ranoj fazi.

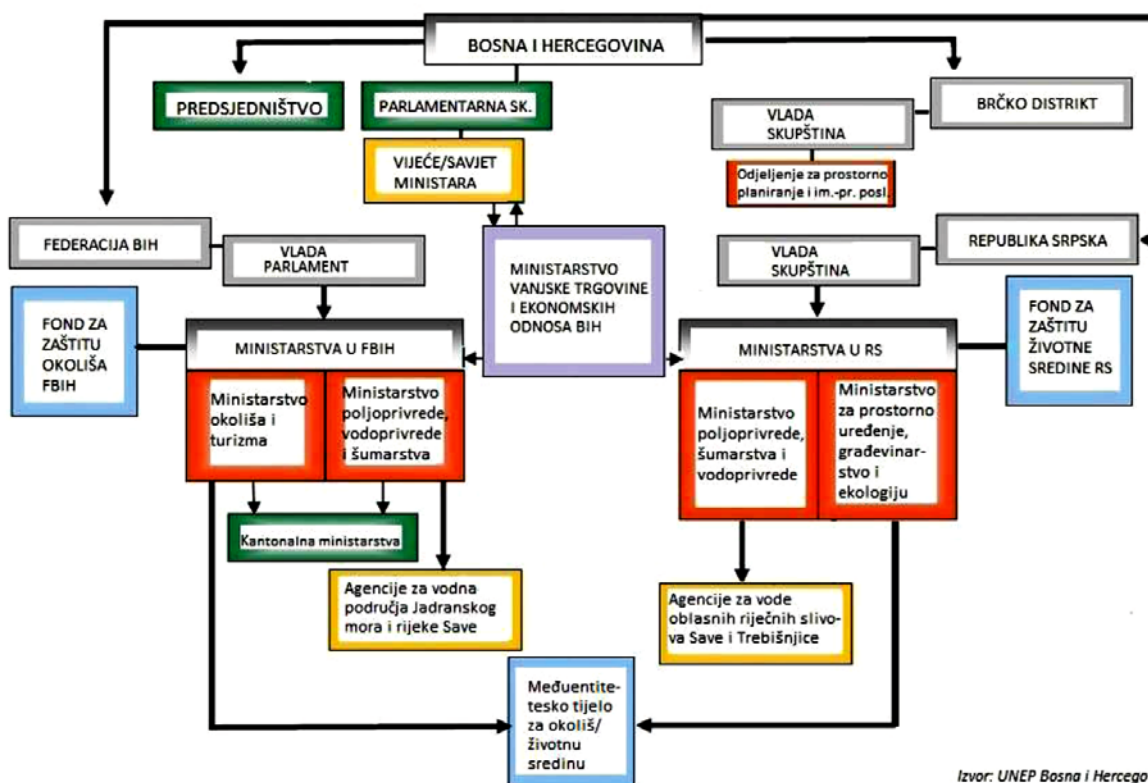
1. USTAVNO UREĐENJE POLITIKE O ŽIVOTNOJ SREDINI U BOSNI I HERCEGOVINI

Ustavom Bosne i Hercegovine [2], koji je prilog Opštem okvirnom sporazumu za mir u BiH (Dejtonski sporazum) usvojen 1995. godine, BiH je definisana kao suverena država s decentralizovanom politikom i administrativnom strukturom, kao i s više nivoa političkog upravljanja:

- Vlast na nivou države BiH (zakonodavna: Parlamentarna skupština BiH, izvršna: Predsjedništvo BiH i Vijeće ministara BiH, sudska: Ustavni sud BiH i Sud BiH);
- dva entiteta:
 - **Republika Srpska** (zakonodavna vlast: Narodna skupština Republike Srpske, izvršna: predsjednik Republike Srpske i Vlada Republike Srpske, sudska: Ustavni sud i Vrhovni sud). Republika Srpska je centralizovana i ima dva nivoa vlasti: republički i lokalni-opštinski.
 - **Federacija BiH** (zakonodavna vlast: Parlament FBiH, izvršna: predsjednik FBiH i Vlada FBiH, sudska: Ustavni sud, Vrhovni sud).

Federacija BiH je dalje decentralizirana u 10 kantona (imaju svoje vlade, parlamente i sudove).

Brčko distrikt je samoupravna administrativna jedinica pod suverenitetom BiH, koja je službeno dio oba entiteta. Zakonodavnu vlast vrši Skupština Distrikta, izvršnu Vlada Distrikta, dok sudsku vlast vrše sudovi Distrikta. Pitanja zaštite životne sredine nisu uključena u deset tačaka u kojima je BiH definisala nadležnosti državnih institucija, te stoga, spadaju pod sljedeću odredbu: "Sve vladine funkcije i ovlaštenja koja nisu ovim Ustavom izričito povjerena institucijama BiH pripadaju entitetima." (Ustav BiH, Član III, stav 3.).

Slika 1. Uopštena šema upravljanja životnom sredinom u BiH [1]

U *Ustavu Republike Srpske* [3] izričito se spominje životna sredina u Poglavlju II. pod Ljudska prava i slobode: "Čovjek ima pravo na zdravu životnu sredinu. Svako je, u skladu sa zakonom, dužan da u okviru svojih mogućnosti štiti i unapređuje životnu sredinu". (Ustav Republike Srpske, Član 35.). Republika Srpska "štiti i podstiče... racionalno korišćenje prirodnih bogatstava u cilju zaštite i poboljšanja kvaliteta života i zaštite i obnove životne sredine u opštem interesu." (Ustav Republike Srpske, Član 64.). Prema članu 68 Ustava, Republika Srpska je odgovorna za regulisanje i obezbjeđivanje zaštite životne sredine, kao i za glavne ciljeve i smjerove ekonomskog, naučnog, tehnološkog, demografskog i društvenog razvoja, te razvoja poljoprivrede i sela, korištenje prostora, politiku i mjere za usmjeravanje razvoja i roba [1,3]. Neke od nadležnosti opština u Republici Srpskoj su da: donose program razvoja, urbanistički plan i staraju se o zadovoljavanju potreba građana u kulturi, obrazovanju, zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti, fizičkoj kulturi, informisanju, zanatstvu, turizmu i ugostiteljstvu, zaštiti životne sredine i drugim oblastima.

Ustavom FBiH [4] određuju se nadležnosti ovog entiteta i pripadajućih kantona u oblasti zaštite životne sredine. Isključiva nadležnost FBiH je, između ostalog, je utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korišćenja zemljišta na federalnom nivou, kao i utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture. Zajedničke nadležnosti FBiH i kantona su, npr., zdravlje, politika životne sredine, turizam i korištenje prirodnih resursa. Ove odgovornosti mogu biti ostvarene zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti. Kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vladi.

Najviši zakon Brčko distrikta u BiH je Statut Brčko distrikta, koji je zasnovan na Opštem okvirnom sporazumu o miru, Konačnoj odluci Arbitražnog suda za spor oko međuentitetske granične linije na području Brčkog i na Ustavu BiH. Između ostalog, navedeno je da je životna sredina jedna od nadležnosti javnih vlasti u Distriktu.

2. INSTITUCIONALNI OKVIR

2.1. Institucije na državnom nivou

Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO BiH) su dodijeljene određene nadležnosti nad zaštitom životne sredine, na osnovu Zakona o ministarstvima i drugim tijelima uprave BiH, kao što je nadležnost Ministarstva za obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti BiH koji se odnose na definisanje politike, osnovnih principa, koordinisanje djelatnosti i usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i institucija na međunarodnom planu u područjima poljoprivrede, energetike, zaštita životne sredine, razvoja i korištenja prirodnih resursa.

Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja je osnovana na osnovu Odluke Vijeća ministara iz 2004. godine, kao upravna organizacija u sastavu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa. Uprava je nacionalno tijelo za zaštitu zdravlja bilja, nadležno za koordinaciju i kontakte u vezi s pitanjima koja se odnose na zaštitu bilja, kao i odredbe koje proizlaze iz Međunarodne konvencije o zaštiti bilja koju je BiH ratifikovala 2003. godine, ali i domaćeg zakonodavstva. Uprava se sastoji od tri odjeljenja: Odjeljenje za zaštitu zdravlja bilja, Odjeljenje za fitofarmaceutska sredstva i mineralna đubriva, kao i Odjeljenje za sjeme i sadni materijal poljoprivrednog bilja i zaštitu sorti.

Ured za veterinarstvo BiH (UZV BiH) osnovan je decembra 2003. godine kao državni organ BiH, pod direktnom je nadležnošću Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Provođenje zakonom propisanih nadležnosti, ovaj Ured obavlja harmonizirano i u skladu s operativnim aktivnostima entitetskih veterinarskih službi, te u skladu s aktivnostima Veterinarske službe Brčko distrikta, a s ciljem da se unaprijede efikasnost i efektivnost ukupnog sistema službe u BiH, te održi status međunarodno priznatog državnog veterinarskog servisa. Ured za veterinarstvo BiH, oblast zaštite životne sredine djelimično reguliše veterinarskom preventivom na osnovu Zakona o veterinarstvu BiH.

Agencija za statistiku BiH (BHAS) je organ nadležan za obradu, distribuciju i utvrđivanje statističkih podataka BiH. Između ostalog, vrši međunarodno predstavljanje i izvršava međunarodne obaveze BiH kada je u pitanju statistika; utvrđuje statističke standarde za realizaciju Programa statističkih istraživanja gdje uzima u obzir statističke pravne akte EU, međunarodne preporuke i druge principe, kao i najbolje prakse koje usmjeravaju rad statističkih institucija. Jedan od deset sektora u sklopu Agencije za statistiku BiH je i Sektor za poljoprivredu, okoliš i regionalne statistike, koji se sastoji od dva odsjeka: Odsjek za okoliš, energiju i regionalne statistike i Odsjek za poljoprivredu. Međusobni odnosi između entitetskih zavoda i Agencije za statistiku BiH su određeni Zakonom o statistici BiH.

Ministarstvo komunikacija i prometa BiH (MKT BiH), na osnovu Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, preko svojih nadležnosti kao što su: politika i regulisanje zajedničkih i međunarodnih komunikacionih uređaja, pripremanje ugovora, sporazuma i drugih akata iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija i prometa, odnosa s međunarodnim organizacijama iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija i prometa, pripreme i izrade strateških i planskih dokumenata iz oblasti međunarodnih i međuentitetskih komunikacija (promet, infrastruktura i informacione tehnologije), i poslova

kontrole neometanog prometa u međunarodnom saobraćaju (civilno vazduhoplovstvo i nadzor vazdušnog prometa) djelimično reguliše oblast zaštite životne sredine.

Međuentitetsko tijelo za okoliš/životnu sredinu je osnovano 2006. godine i bavi se svim pitanjima zaštite životne sredine koja zahtijevaju usklađen pristup oba entiteta, te je nadležan za usklađivanje zakona o okolišu/životnoj sredini, propisa, standarda i akcionih planova, međunarodnih sporazuma o pitanjima životne sredine kao i za njihovu implementaciju. Između ostalog, učestvuje u međunarodnim procesima i saraduje s međunarodnim organizacijama, prati životnu sredinu, informacione sisteme, razmjenu informacija kao i prekogranična i međuentitetska pitanja u vezi životne sredine. Ovaj Odbor se sastoji od osam članova od kojih četiri imenuje Vlada Republike Srpske, a četiri Vlada FBiH i oni se sastaju najmanje šest puta godišnje.

Ovlašteni organ za provođenje projekata Mehanizma čistog razvoja Kjoto protokola Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime u BiH osnovan je Odlukom Vijeća ministara decembra 2010. godine, čime je riješeno pitanje uspostavljanja ovog Ovlaštenog organa (*eng. Designated National Authority – DNA BiH*) koji je bitan za uključivanje BiH u aktivnosti Mehanizma čistog razvoja (*eng. Clean Development Mechanism – CDM*). Odlukom je predviđeno da DNA BiH čine Izvršni odbor DNA, sekretarijati entiteta, Sekretarijat Brčko distrikta i Stručna vijeća (Paneli eksperata). Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, kao institucija imenovana ispred BiH za provođenje Okvirne konvencije UN o promjeni klime (UNFCCC), obavlja ulogu predsjednika Izvršnog odbora.

Ostale bitne **državne institucije** koje se, između ostalog, bave pitanjima životne sredine su: **Ministarstvo vanjskih poslova BiH** i **Direkcija za evropske integracije BiH**.

2.2. Institucije na nivou Republike Srpske, Federacije BiH i Brčko Distrikta

Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske [4], je nadležno za upravne i stručne poslove koji se odnose na: integrisano planiranje i uređenje prostora; izradu i primjenu prostornog plana Republike Srpske u skladu sa prostornim planom BiH; reviziju, upravni nadzor i davanje saglasnosti na prostorne planove gradova, opština, i posebnih područja kao i na urbanističke planove; reviziju prostorno-planske dokumentacije, razvojnih programa i investiciono-tehničke dokumentacije od posebnog interesa za Republiku Srpsku; urbanističko planiranje i građenje; uređenje građevinskog zemljišta, proizvodnju građevinskih materijala; razvoj i usluge u oblasti građevinarstva; stambenu izgradnju i njeno finansiranje; stambeno zadržavanje; stambene odnose i sticanje svojine nad stambenim zgradama i stanovima u državnoj svojini; održavanje i upravljanje zgradama i stanovima; komunalne djelatnosti; *integralnu zaštitu kvaliteta životne sredine i njeno unapređenje putem istraživanja, planiranja, upravljanja i mjera zaštite; zaštite dobara od opšteg interesa, prirodnih resursa, prirodnog i kulturnog naslijeđa, inspekcijски nadzor u oblasti prostornog uređenja, građevinarstva, komunalnih djelatnosti i zaštite životne sredine; ostvarivanje saradnje s relevantnim ministarstvima i institucijama iz FBiH; pružanje informacija putem medija i drugih vidova informiranja o svom radu i vrši druge poslove u skladu sa zakonom i drugim propisima Republike Srpske i BiH* [5]. Navedene djelatnosti ovo Ministarstvo realizuje kroz rad pet sektora.

Ministarstvo okoliša i turizma FBiH vrši upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti FBiH koji se odnose na: *ekološku zaštitu vazduha, vode i zemlje; izradu strategije i politike zaštite životne sredine; standarde kvaliteta vazduha, vode i zemljišta; ekološko praćenje i kontrolu vazduha, vode i zemlje; izradu strategije i politike razvoja turizma i ugostiteljstva; praćenje turističkih tokova na domaćim i stranim tržištima; usmjeravanje dugoročnog razvoja*

turizma u okviru cjelovitog privrednog sistema i druge poslove utvrđene zakonom [7,8]. Navedene djelatnosti ovo Ministarstvo realizuje kroz rad pet sektora. Ministarstvo ima ulogu Nacionalnog fokalnog predstavnika ⁵²(eng. *National Focal Point - NFP*) BiH unutar Evropske agencije za životnu sredinu (eng. *European Environment Agency - EEA*).

Odjeljenje za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Vlade Brčko distrikta BiH je jedno od dvanaest odjeljenja unutar Vlade Brčko distrikta i nadležno je za: prostorno i urbanističko planiranje; izdavanje urbanističkih saglasnosti i zaštitu životne sredine i ekoloških dozvola, legalizaciju bespravno izgrađenih objekata, imovinsko-pravne poslove i zaštitu objekata od kulturnog i istorijskog značaja i prirodnog naslijeđa, s aspekta izdavanja urbanističke saglasnosti i utvrđivanja procedure za listu zaštićenih objekata. Pored ostalog, ovo Odjeljenje obavlja i druge poslove zaštite životne sredine, kao što su izdavanja dozvola za uvoz-izvoz opasnog i neopasnog otpada, a u skladu s odredbama zakona o zaštiti životne sredine i drugim propisima koji se odnose na životnu sredinu; priprema zakone, druge propise i opšte akte; organizuje poslove koji imaju za cilj sprječavanje ili smanjenje štetnih posljedica po životnu sredinu; učestvuje u izradi programa i planova koji se odnose na korištenje prirodnih resursa; učestvuje u izradi i ostvarivanju posebnog plana za pitanja zaštite životne sredine, te vrši monitoring životne sredine [9]. Odjeljenje se sastoji od Pododjeljenja za prostorno planiranje, urbanizam i zaštitu životne sredine i Pododjeljenja za imovinsko-pravne poslove.

Druge relevantne institucije na entitetskom nivou upravljanja životnom sredinom u BiH su:

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske sa svojim sektorima za poljoprivredu, poljoprivrednu politiku i međunarodnu saradnju, veterinarstvo, prehrambenu industriju i vodoprivredu;

Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske s relevantnim nadležnostima nad praćenjem i nadzorom zdravstvene ispravnosti vode, životnih namirnica, kao i predmeta za opštu upotrebu i inspeksijski nadzor u sanitarnoj oblasti;

Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva Republike Srpske s relevantnim nadležnostima nad korištenjem prirodnih resursa i energetske politike;

Federalno ministarstvo prostornog uređenja koje obavlja djelatnosti vezane za prostorno planiranje i uređenje FBiH, izradu, provođenje i primjenu prostornog plana FBiH i usklađenosti prostornih planova kantona s Federalnim planom, upotrebu zemljišta na federalnom nivou, dugoročno planiranje iskorištavanja prirodnih resursa, geološka istraživanja, te zaštitu nacionalnih spomenika i područja s izrazitim prirodnim graditeljskim i kulturno-istorijskim značajem;

Savjetodavno vijeće za okoliš FBiH koje je Vlada FBiH imenovala 2006. godine odgovorno je za pružanje naučne i stručne podrške Ministarstvu za okoliš i turizam FBiH i Federalnoj vladi u okolišnom sektoru;

Fondacija za održiv razvoj Vlade FBiH (OdRaz) koja je osnovana 2001. godine radi implementacije raznih državnih projekata u vezi s obnovom, razvojem i tranzicijom, koji podržavaju održiv razvoj FBiH;

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva s relevantnim sektorima za vodoprivredu, poljoprivredu, veterinarstvo, te Sektorom za šumarstvo koji uključuje i Federalnu upravu za šumarstvo;

Federalno ministarstvo zdravstva sa Sektorom za javno zdravlje, monitoring i evaluaciju ima relevantne nadležnosti nad javnim zdravstvom i sanitarnim inspekcijama;

⁵² Bosna i Hercegovina je u kooperativnom odnosu s Evropskom agencijom za životnu sredinu

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije s relevantnim nadležnostima nad korištenjem prirodnih resursa i energetske politike.

Postoji određen broj javnih stručnih institucija koje se bave pitanjima zaštite životne sredine u oba entiteta u sklopu ministarstava ili pod direktnim rukovodstvom entitetskih vlada. Njihove dužnosti obuhvataju pružanje stručnih usluga (kao što su statistika, hidrometeorologija...), nadzor i kontrolu nad aktivnostima koje utiču na stanje životne sredine (tj. inspekcije), te planiranje i izvršavanje aktivnosti u svrhu zaštite ljudi, roba i životne sredine od prirodnih katastrofa, vanrednih događaja i velikih incidenata (tj. upravljanje civilnom zaštitom). Takve institucije su:

- Fond za zaštitu životne sredine Republike Srpske [6],
- Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske (ima dvanaest inspektorata),
- Agencija za vode oblasnog riječnog sliva Save je pravni sljedbenik Republičke direkcije za vode,
- Institut za zaštitu zdravlja Republike Srpske Banja Luka,
- Republički zavod za statistiku Republike Srpske je republička upravna organizacija sa osnovnim zadatkom da proizvodi zvanične statističke podatke za sve kategorije korisnika,
- Republički hidrometeorološki zavod Banja Luka je upravna organizacija u sastavu Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Republike Srpske,
- Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa Republike Srpske (upravna organizacija u sastavu Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske),
- Fond za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine
- Federalna uprava za inspekcijske poslove (ima deset inspektorata u koje spada i Urbanističko-ekološka inspekcija koja obavlja inspekcijski nadzor nad provođenjem zakona i propisa iz oblasti zaštite životne sredine, prostornog planiranja i građenja),
- Agencija za vodno područje Jadranskog mora,
- Agencija za vodno područje rijeke Save,
- Agencija za vode oblasnog riječnog sliva Trebišnjice,
- Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine,
- Federalni zavod za statistiku i
- Federalni hidrometeorološki zavod.

3. UPRAVLJANJE ŽIVOTNOM SREDINOM NA KANTONALNOM I LOKALNOM NIVOU

Federacija BiH se sastoji od deset kantona čije su nadležnosti definisane Ustavom FBiH. Svaki kanton ima svoju vladu koja usvaja kantonalne zakone. Ne postoji jedinstven oblik organizacije ili politike za ministarstva koja se bave pitanjima životne sredine na kantonalnom nivou. Kantonalne uprave za inspekcijske poslove unutar kojih postoji urbanističko-ekološki inspektorat, u čijoj je nadležnosti nadzor nad izvršavanjem propisa iz oblasti zaštite životne sredine, su uspostavljene u: Tuzlanskiom kantonu, Kantonu Sarajevo, Unsko-sanskiom, Zeničko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom i Zapadno-hercegovačkom kantonu. Kantoni obuhvataju 79 opština u kojima su obim rada, kao i nadležnosti regulisani Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH. Obim rada i nadležnosti se odnose na: definisanje i implementaciju politika prostornog uređenja i životne sredine, upravljanje

vodama, upravljanje otpadom, upravljanje prirodnim resursima na nivou opštine, kao i neke od samoupravnih nadležnosti koje ne mogu ograničiti ili uskratiti federalne ili kantonalne vlasti, osim u slučajevima i u obimu koji je određen zakonom. Upravljanje životnom sredinom na lokalnom nivou u BiH je dosta složeno pitanje.

Republika Srpska obuhvata 63 opštine koje imaju nezavisne nadležnosti nad javnim uslugama, poput zaštite životne sredine i upravljanja vodama. Konkretno nadležnosti lokalne samouprave u pogledu zaštite životne sredine i prirodnih resursa, odnose se na: zaštitu i uređenje poljoprivrednog zemljišta, određivanje erozivnih područja i protiverozivnih mjera, određivanje uslova i načina uređenja pašnjaka, upravljanje prirodnim jezerima, izvorima, javnim bunarima i česmama, upravljanje vodosnabdijevanjem, propisivanje graničnih vrijednosti emisije za štetne materije, kada je to propisano zakonom; objavljivanje podataka o kvalitetu vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha prema potrebi, zaštitu od buke i mjerenje buke i dr. U BiH, opštine oba entiteta, obično izvršavaju svoje nadležnosti nad zaštitom životne sredine putem različitih odjeljenja unutar opština, poput odjeljenja za komunalne poslove, prostorno uređenje, urbanizam, razvoj, inspekcije itd.

4. ZAKLJUČAK

Od marta 2002. godine Evropska komisija redovno izvještava Vijeće i Parlament Evrope o napretku koji ostvaruju zemlje Zapadnog Balkana, a životna sredina je jedna od tema koje se obrađuju. U izvještaju o napretku opisuju se odnosi između zemlje i Unije, analizira se situacija u zemlji u smislu političkih i ekonomskih kriterija za članstvo, te se procjenjuje kapacitet zemlje da implementira evropske standarde. U ovom trenutku, Tijela koja se bave pitanjima životne sredine nemaju kapacitete za primjenu i provođenje zakonodavstva na entitetskom, kantonalnom i lokalnom nivou. Briga za životnu sredinu u drugim sektorima i dalje je slaba. Uspostavljanje usklađenog pravnog okvira za zaštitu životne sredine i funkcionalnog sistema nadzora životne sredine i dalje predstavljaju prioritet.

5. LITERATURA

- [1] Pregled pravnog i institucionalnog okvira za zaštitu okoliša u Bosni i Hercegovini: MDGIF.MDG ACHTEVEMENT FUND, UNEP Bosna i Hercegovina, 2011. godina
- [2] Ustav Bosne i Hercegovine “Službeni glasnik BiH” br.25/09
- [3] Ustav Republike Srpske “Službeni glasnik Republike Srpske” br. 21/92-prečišćeni tekst br. 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05, 48/11).
- [4] Ustav Federacije Bosne i Hercegovine sa amandmanima, “Službene novine Federacije BiH“, br. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 i 88/08)
- [5] Zakon o republičkoj upravi, “Službeni glasnik Republike Srpske” br. 118/08 i 11/09
- [6] Zakon o fondu za zaštitu životne sredine, „Službeni glasnik Republike Srpske” br. 51/02 i 53/07
- [7] Zakon o ministarstvima i drugim tijelima uprave u Bosni i Hercegovini, “Službeni glasnik BiH” br 5/03
- [8] Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, “Službene novine FBiH” br.8/06
- [9] Zakon o javnoj upravi Brčko distrikta, “Službeni glasnik BD” br.19/07.